

Informace, dezinformace a informační etika II

9. 3. 2021

PhDr. Jiří Stodola, PhD.

Definice informace

□ **Obecná definice informace:**

□ Informace =

1. data
2. správně uspořádaná
3. smysluplná

□ **Sémantická informace:**

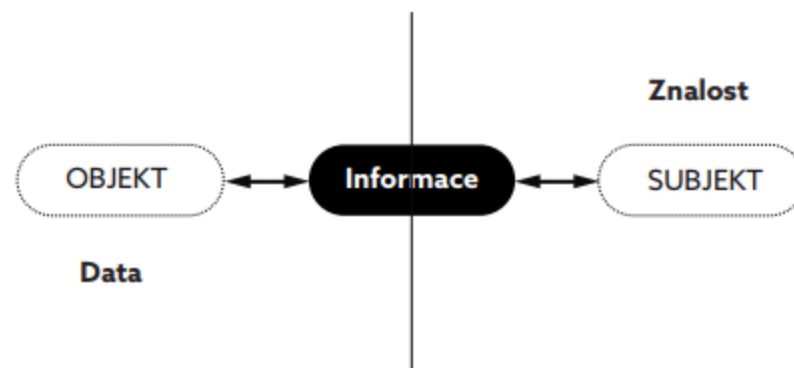
□ Informace =

1. data
2. správně uspořádaná
3. smysluplná
4. pravdivá

Co je informace?

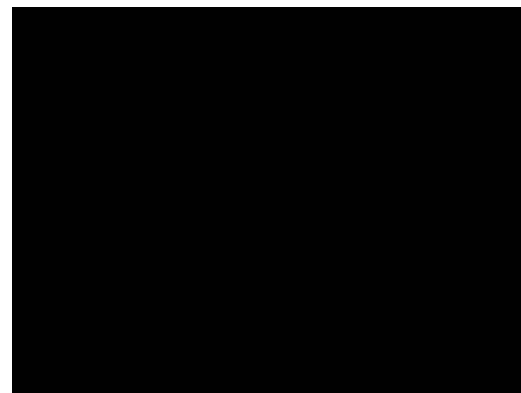
- **Informace jsou data, která mohou vést nebo aktuálně vedou k vytvoření znalosti.**
- **Datum = nedostatek uniformity, jednotka difference.**
- **Znalost = zdůvodněné pravdivé přesvědčení.**

- **Kritéria můžeme rozdělit na**
  - **4 objektivní, týkající se sdělení samotného (následující situace A-D) – sémantická informace**
  - **4 subjektivní, týkající se vztahu člověka ke sdělení (situace E-G)**

Situace A

- ❑ **Představme si, že jsme v jeskyni bez jakéhokoliv zdroje světla. Kolik vizuálních informací můžeme získat?**
- ❑ **Je tma něčím jsoucím, na co se může vázat informace?**

A) Informace je

- ❑ **NĚČÍM, co je, není to, co neexistuje, co chybí. Informace se váže vždy na něco jsoucího.**
- ❑ **Je-li světlo, je i vizuální informace. Není-li světlo, je tma. Je-li tma (nedostatek něčeho), není ani vizuální informace (analogicky to platí i pro informaci jiného typu).**

isness

Situace B

Uvažme následující sekvenci znaků:

sdůfjsl slgjsd55p >*\$ŕ"iuépsvxc sldgjsl
do

- Je něčím? Ano.
- Má nějakou uspořádanou formu? Ne.

B) Informace je

- něčím, co je **SPRÁVNĚ USPOŘÁDANÉ**, co není chaotické a nahodilé, je něčím, v čem je řád.

Situace C

Uvažme následující sekvenci znaků:

Velrybí boty mluví s červenou hodnotou.

- ❑ Má sdělení nějakou uspořádanou formu? Ano (podle pravidel českého jazyka).
- ❑ Má nějaký význam? Ne.

C) Informace je

- něčím, co je **SMYSLUPLNÉ**, je o něčem.

aboutness

Situace D

Uvažme následující sekvence znaků:

Václav Havel je český prezident.

$2+2=5$.

- Má význam? Ano.
- Je to pravda? Ne.

disinformation

D) Informace je

- něco, co je PRAVDIVÉ.

Situace E)

***Vzduchoplavec v balonu se ztratí a tak zavolá na muže na zemi: - Nevíte kde jsem?
- Jste v balonu.***

- **Je odpověď pravdivá? Ano.**
- **Přináší vzduchoplavci nový poznatek? Ne.**

E) Informace je

- To, co přináší **NOVÝ POZNATEK**. Dozvídá-li se člověk, co už ví, není pro něho sdělení informativní.

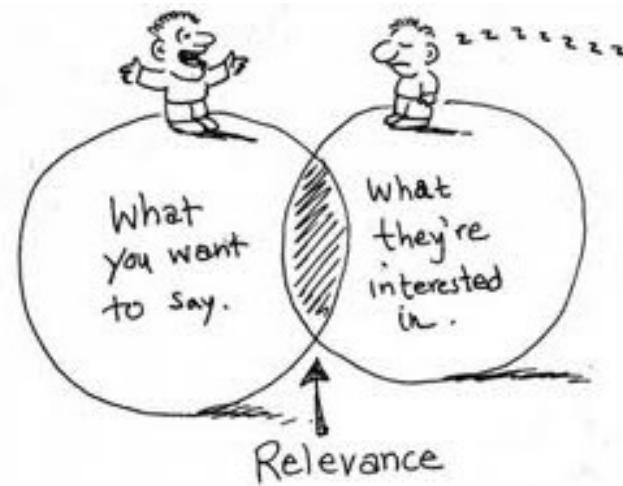

Situace F

"Vy mluvíte podobné jako klempíř Pokorný v Budějovicích. Ten, když se ho lidi optali: ‚Koupal jste se už letos v Malši?‘, odpovídal: ‚Nekoupal, ale zato bude letos hodné švestek.‘ Nebo se ho zeptali: ‚Jed jste už letos hříbky?‘ a von na to vodpověděl: ‚Nejed, ale tenhle novej sultán marockej má prej bejt moc hodnej člověk.‘"

(J. Hašek, *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války*)

- ❑ **Přinášejí odpovědi klempíře Pokorného nový poznatek? Ano.**
- ❑ **Jsou relevantní vzhledem k položené otázce? Ne.**

Informace je

- to, co je relevantní vzhledem ke kladené otázce.

Situace G

Jistá žena letící v horkovzdušném balónu ztratila orientaci. Spustí se níže a na zemi zahlédne chlapa. Spustí se ještě níže a volá na něj:

"Promiňte, nemohl byste mi prosím pomoci? Slíbila jsem příteli, že se před hodinou setkáme a teď nevím, kde jsem."

Muž dole odpoví:

"Nacházíte se v balónu přibližně 10 m nad povrchem Země. Vaše konkrétní poloha je 49 stupňů, 28 minut a 11 vteřin severní šířky a 8 stupňů, 31 minut a 58 vteřin východní délky."

"Vy jste určitě inženýr," říká žena v balónu.

"To je pravda", odpoví muž, "odkud to víte?"

"Tedy," povídá žena v balónu, "všechno, co jste mi řekl, je z technického hlediska správně, ale nemám ponětí, co si s vašimi informacemi mám počít, neboť v konečném důsledku stále nevím, kde jsem. Popravdě řečeno jste mi vůbec nepomohl. Nanejvýš jste můj let jen prodloužil."

- ❑ **Je inženýrova odpověď relevantní vzhledem k otázce? Ano.**
- ❑ **Může ji žena použít k vytvoření znalosti? Ne.**

G) Informace je

- něco, co může být POUŽITO k vytvoření znalosti.

Informace tedy je

□ z hlediska objektu

- to, co je
- to, co je správně uspořádané
- to, co je smysluplné
- to, co je pravdivé

□ z hlediska subjektu

- to, co přináší nový poznatek
- to, co je relevantní vzhledem k otázce
- to, co může být využito

